

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในห้วงเวลาที่ประเทศชาติ กำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ และประชาชน ทุกระดับ ประสบปัญหาต่างๆ ปัญหาหนึ่งที่ประชาชนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศถูกรุมเร้า คือ ปัญหาความยากจน รัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามกับความยากจน โดยได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่าจะจัดให้มีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ และการบริหารจัดการเพื่อเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยระบบร้านค้าเครือข่ายและอินเทอร์เน็ต เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและมูลค่าเพิ่ม เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศและได้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกาศ ณ วันที่ 7 กันยายน 2544 ขึ้นโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า กอ.นตผ ซึ่งฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้นายพงษ์พล อภิเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ และให้คณะกรรมการ กอ.นตผ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทการดำเนินงาน “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” กำหนดมาตรฐานและหลักเกณฑ์การคัดเลือกและขึ้นบัญชีผลิตภัณฑ์ดีเด่นของตำบลรวมทั้งสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนแม่บท อย่างมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ. 2546 : 1-2)

โดยรัฐบาลได้มีนโยบายเพิ่มประสิทธิภาพให้แต่ละชุมชนสามารถใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาสินค้าโดยรัฐพร้อมที่จะสนับสนุนให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งความรู้ใหม่ แหล่งเงินทุน และพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารและการตลาด เพื่อการเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ การยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP จะสามารถเสริมสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป จนสามารถใช้เป็นแหล่งสร้างรายได้ และความเข้มแข็งให้กับชุมชน

กลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว เป็นกลุ่มอาชีพกลุ่มหนึ่งที่ใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นทำการผลิตสินค้า ดำเนินกิจกรรมที่รวมกลุ่มผู้ว่างงานและเยาวชนที่ต้องการหารายได้เสริม ช่วยแบ่งเบาระยะครอบครัวรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยตั้งใจที่จะอนุรักษ์ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษให้คงอยู่ต่อไป ต่อมาเมื่อทางรัฐบาลมีนโยบายโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ยังเป็นการเพิ่มศักยภาพของชุมชน พัฒนาการเรียนรู้ในอาชีพและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง จากการปรับใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นกับวิธีการจัดการสมัยใหม่อย่างเหมาะสม ทำให้กลุ่มมุสลิมบ้านน้ำเขียวซึ่งผลิตสินค้าตั้งเมกรอบในนาม ก. ไก่ ตั้งเมกรอบ รู้จักพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ของตนเองให้เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในปี 2549 กลุ่มได้ส่งผลิตภัณฑ์เข้าร่วมโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ผลการประเมินได้ระดับ 3 ดาว ต่อมา ในปี 2552 กลุ่มได้ส่งผลิตภัณฑ์เข้าร่วมโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย อีกครั้ง ผลการประเมินได้ผ่านการประเมินมาตรฐานเป็นระดับ 4 ดาว การพัฒนาที่ต่อเนื่อง และได้รับการส่งเสริมจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และตรงกับความต้องการของตลาดนี้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าความสามารถในการจัดการของกลุ่มสินค้า OTOP กลุ่มต่างๆ มีความสำคัญต่อการยกระดับผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับต่างกัน แต่กลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว เป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่า กลุ่มมีการจัดการอย่างไร ทำให้กลุ่มได้รับความสำเร็จที่ทำให้ผลการประเมินโครงการคัดสรรสุดยอดผลิตภัณฑ์ OTOP มีระดับดาวเพิ่มขึ้นจากระดับ 3 ดาว เป็นระดับ 4 ดาว จึงเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่ม OTOP กลุ่มอื่น ๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางให้ผู้สนใจใช้ประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

คำถามของการศึกษา

กลุ่มตั้งเมกรอบ มีการบริหารจัดการกลุ่มและจัดการด้านการตลาดอย่างไรที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จสามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP จากระดับ 3 ดาว เป็นระดับ 4 ดาวได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของกลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

2. เพื่อศึกษาการจัดการของกลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว ในด้านการจัดการกลุ่มและด้านการตลาด
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการของกลุ่มตั้งเมกรอบ

ประโยชน์ของการศึกษา

1. ได้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการของกลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด
2. ผลการการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา การจัดการกลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด และสามารถนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมด้านวิชาการแก่ผู้สนใจทั่วไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
พื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ กลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด เนื่องจากกลุ่มมีกิจกรรมการผลิตตั้งเมกรอบ ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และกลุ่มยังมีการจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
บริบทชุมชน กลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ด้านเศรษฐกิจ คืออาชีพ และรายได้ ด้านสังคมและวัฒนธรรมศึกษาการดำรงชีวิตของคนในชุมชน และประเพณีของคนในชุมชน
การจัดการกลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ศึกษาวัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่ม โครงสร้างการจัดการกลุ่ม การดำเนินงาน คุณสมบัติของกรรมการกลุ่ม
การจัดการด้านการตลาด เรื่องของผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด
ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการของกลุ่มตั้งเมกรอบ บ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่มตั้งเมกรอบบ้านน้ำเขียว จำนวน 24 คน เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกด้านการจัดการกลุ่ม ด้านบริบทของชุมชนและกลุ่ม รวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มและภายในชุมชนด้วย

4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2552 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มตั้งเมกรอบ หมายถึง ผู้ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านการทำตั้งเมกรอบ จากบรรพบุรุษ และรวมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์ ตั้งเมกรอบ บ้านน้ำเขียว ในนาม กลุ่มมุสลิมบ้านน้ำเขียว

ขนมตั้งเมกรอบ หมายถึง ขนมที่มีรูปร่างคล้ายแท่งไม้แห้ง สีขาวนวล มีรสชาติหอมหวาน กรอบอร่อย ทำจากน้ำตาลทราย กะทิ และแป้งะแซ (กลูโคสไซรัป) เป็นขนมที่ได้จากการคิดค้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านน้ำเขียว

การพัฒนา หมายถึง การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากเกณฑ์มาตรฐานการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย จากระดับ 3 ดาว เป็นระดับ 4 ดาว ของกลุ่มตั้งเมกรอบ

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง องค์ความรู้ของการตั้งเมกรอบ ที่ได้รับการถ่ายทอดและคิดค้นมาต่อ ๆ กันจนถึงปัจจุบัน

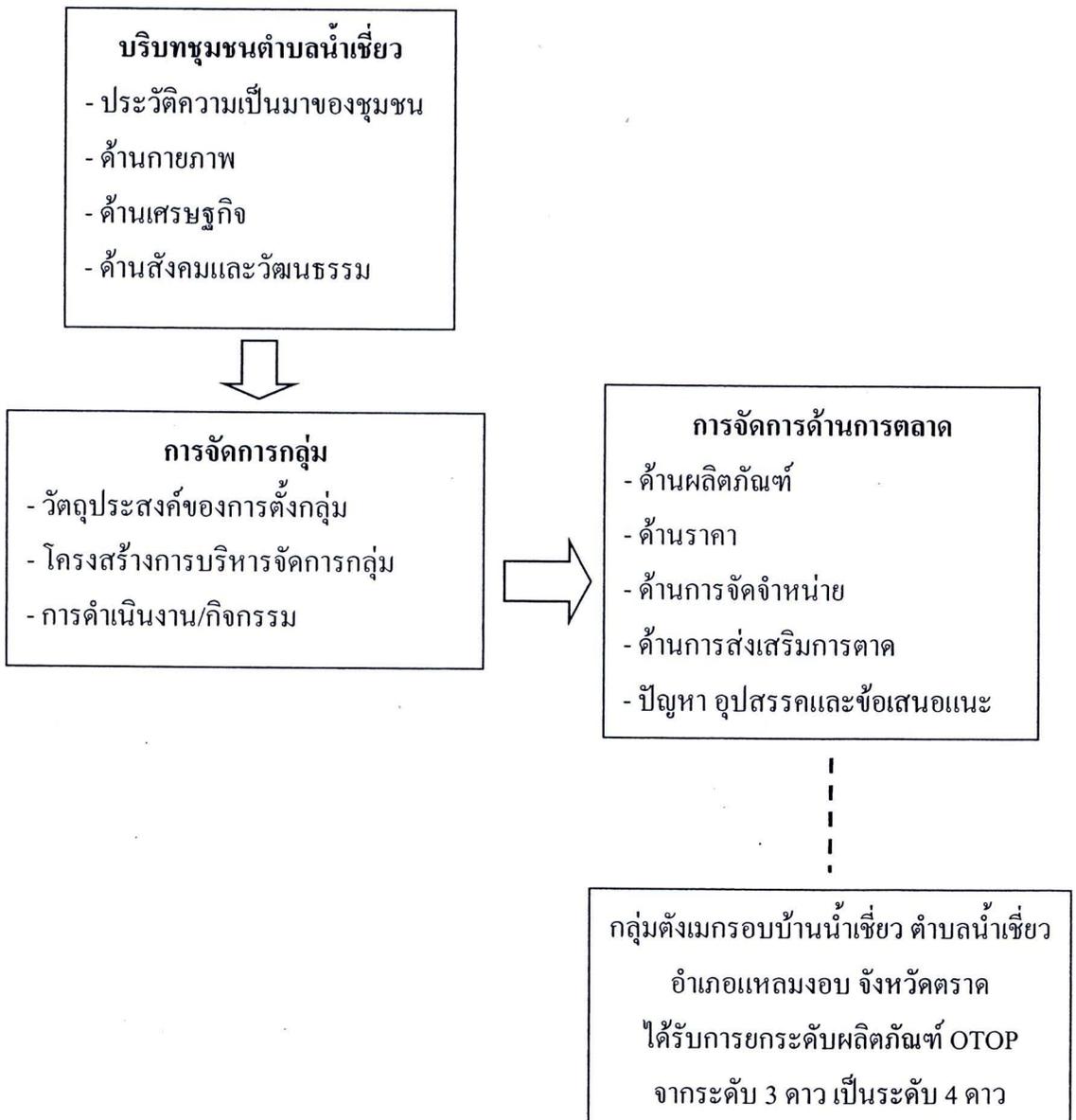
กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มตั้งเมกรอบได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมกันค้นหาปัญหา และร่วมกันแก้ไขปัญหา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การจัดการ หมายถึง การดำเนินการ ของกลุ่มตั้งเมกรอบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การจัดการกลุ่ม หมายถึง การบริหารจัดการของกลุ่มตั้งเมกรอบทั้งด้านการจัดการและด้านการตลาด

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาการจัดการของกลุ่ม ตังเมกรอบบ้านน้ำเขียว ตำบลน้ำเขียว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา